

Геологія нафти і газу

Породи-колектори

Це гірські породи, здатні накопичувати (пористість) і пропускати (проникність) нафту, газ та пластові води.

Фактори, що впливають на якість колектора

- гранулометричний склад
- ступінь цементації
- тріщинуватість
- діагенез
- глибина занурення

Класифікація за якістю

Тип колектору	Пористість	Проникність	Якість
Пісковики	Висока	Висока	Добра
Карбонати	Середня	Змінна	Нерівномірна
Тріщинні	Низька	Локально висока	Складна

Основні колекторські властивості

Пористість (ф) об'єм пор у відсотках від загального об'єму породи.

Проникність (к) здатність пропускати флюїд (вимірюється в мД — мілідарсі).

Насиченість нафтонасиченість, газонасиченість, водонасиченість

+

Теригенні (уламкові) колектори

•

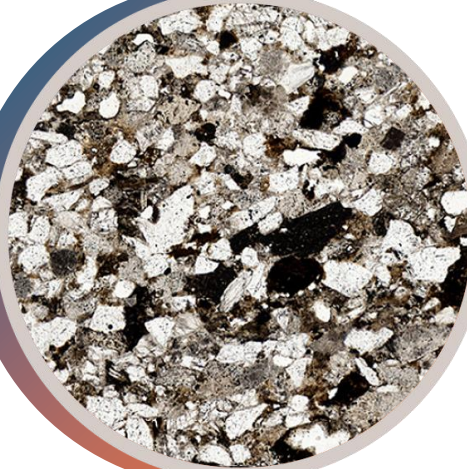
Основні породи:

- пісковики
- алевроліти

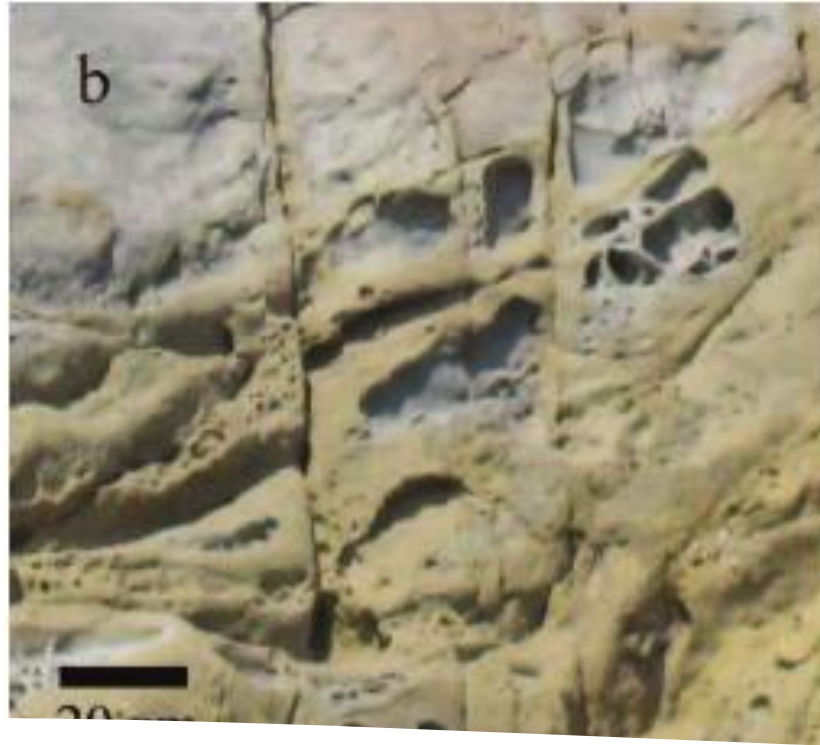
Характеристика:

- Поровий тип колектора
- Пористість: 10-30%
- Добра проникність

Найпоширеніший тип нафтових і газових колекторів.

○

Карбонатні колектори

Основні породи:

- вапняки
- доломіти

Типи пористості:

- первинна (міжзернова)
- вторинна (тріщинна, кавернова, карстова)

Часто характеризуються складною будовою порового простору.

Тріщинні та тріщинно-порові колектори

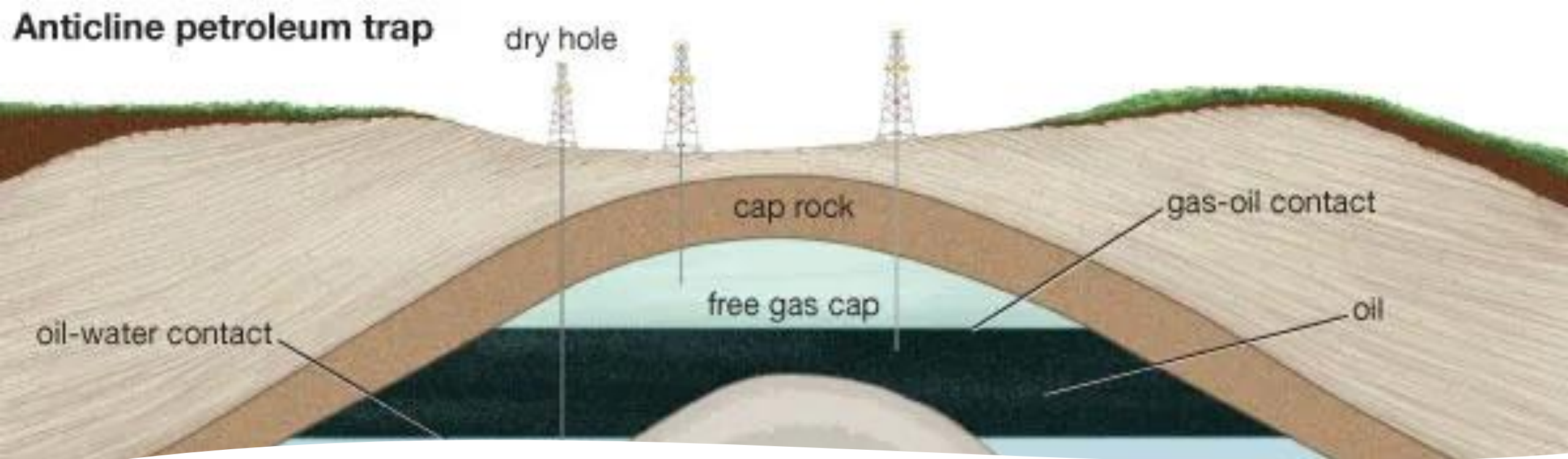
Особливості:

- Низька первинна пористість
- Висока тріщинуватість
- Фільтрація відбувається по тріщинах

Характерні для карбонатних і кристалічних порід.

Anticline petroleum trap

Це малопроникні або практично непроникні гірські породи, які перешкоджають міграції нафти й газу та забезпечують їх накопичення в колекторі.

Флюїдотриви (покришки)

Властивості флюїдотривів

- Дуже низька проникність (10^{-6} - 10^{-9} мкм²)
- Пластичність особливо характерна для солей і глин – вони «запаюють» тріщини.
- Капілярна міцність здатність утримувати флюїд за рахунок поверхневого натягу.

Основні типи флюїдотривів

Глинисті породи

- глини
- аргиліти
- глинисті сланці
- ✓ Найпоширеніші покришки

Соляні товщі

- кам'яна сіль (галіт)
- гіпс, ангідрит
- ✓ Практично абсолютна герметичність

Щільні карбонати

- масивні вапняки
- доломіти
- ✓ За умови відсутності тріщин

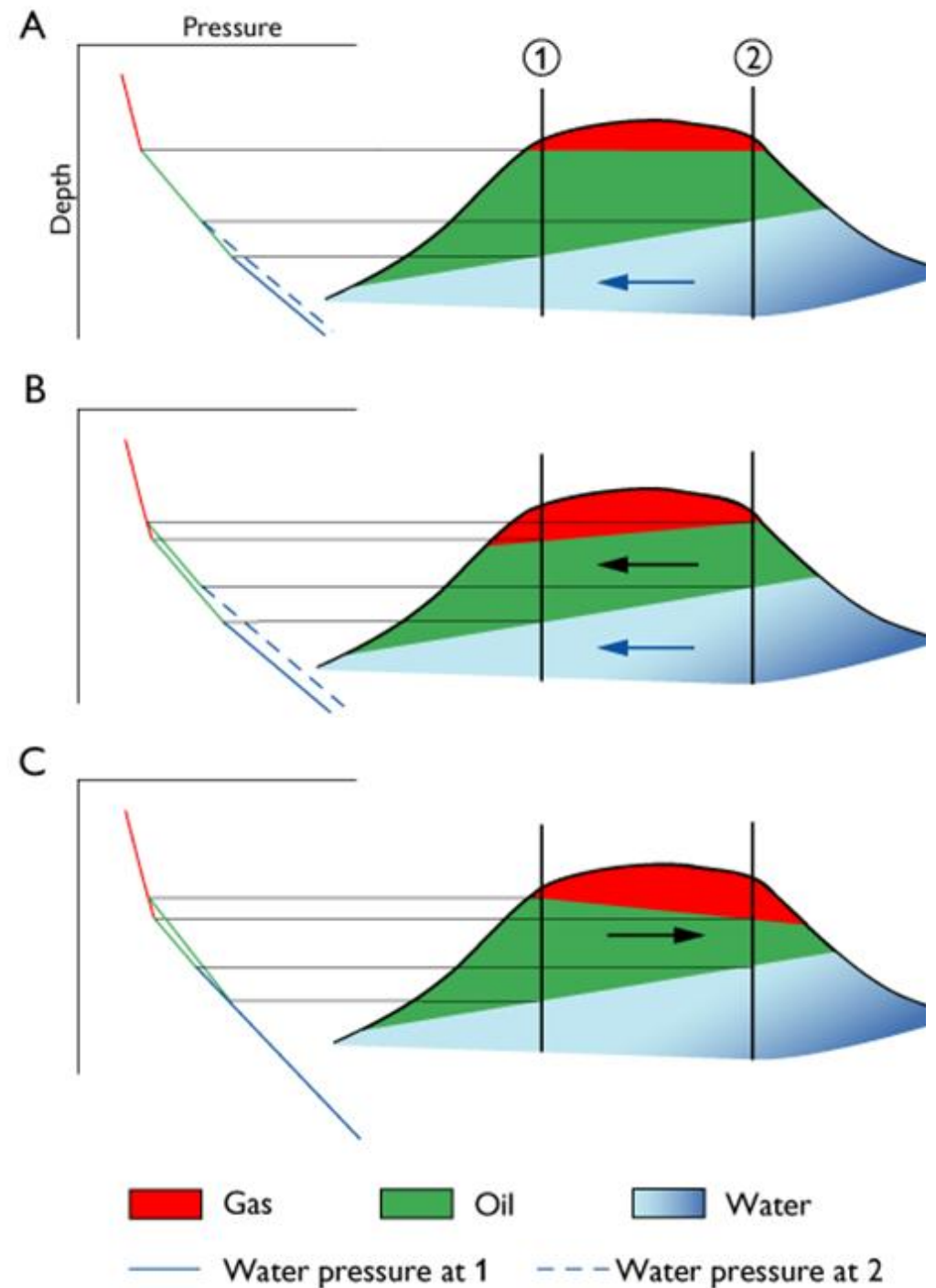
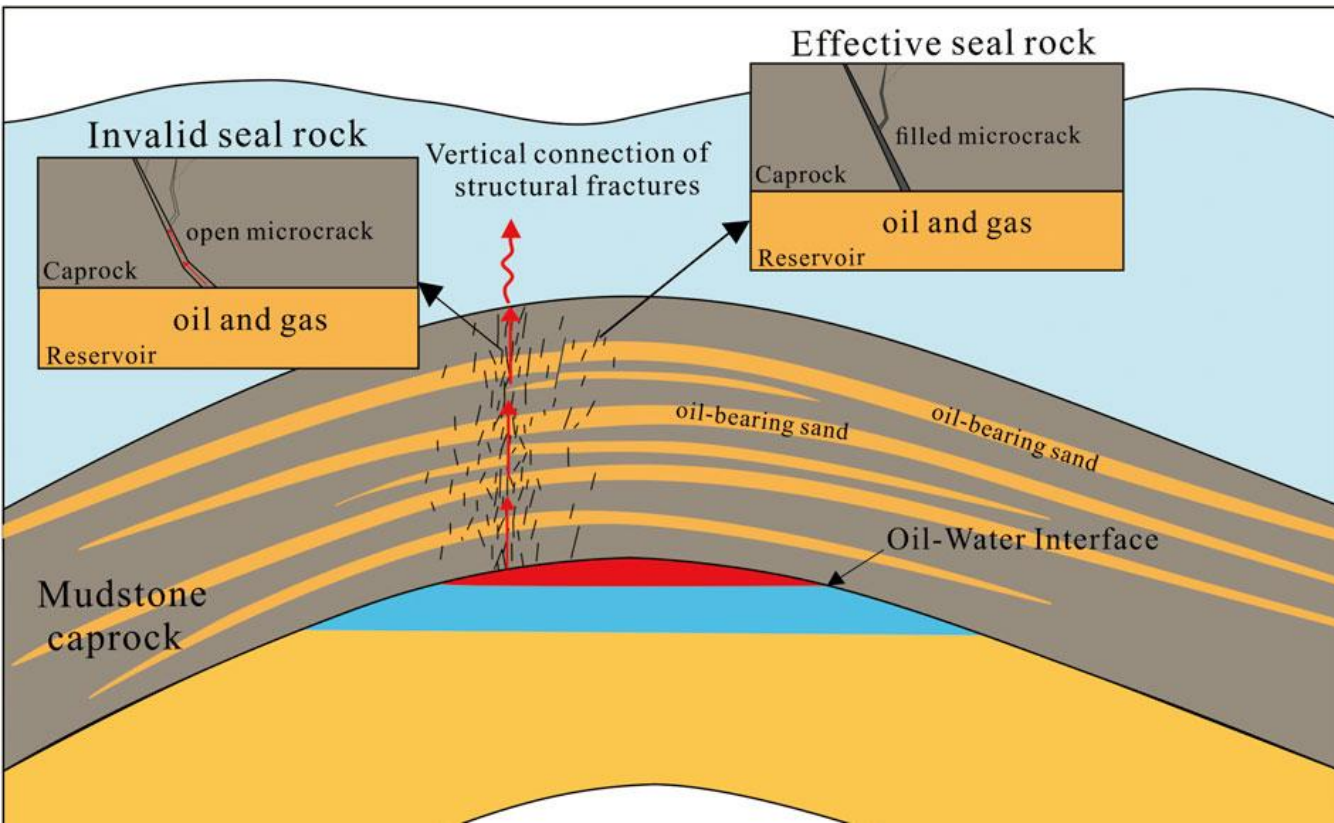
Умови ефективності покришки

- Суцільність і достатня потужність
- Відсутність розривних порушень
- Висока капілярна міцність
- Стійкість до тектонічних рухів

Механізм утримання вуглеводнів:

флюїдотрив перекриває поруду-колектор і створює герметичну пастку. Герметичність покритишки визначає збереження покладу.

Поклади нафти і газу

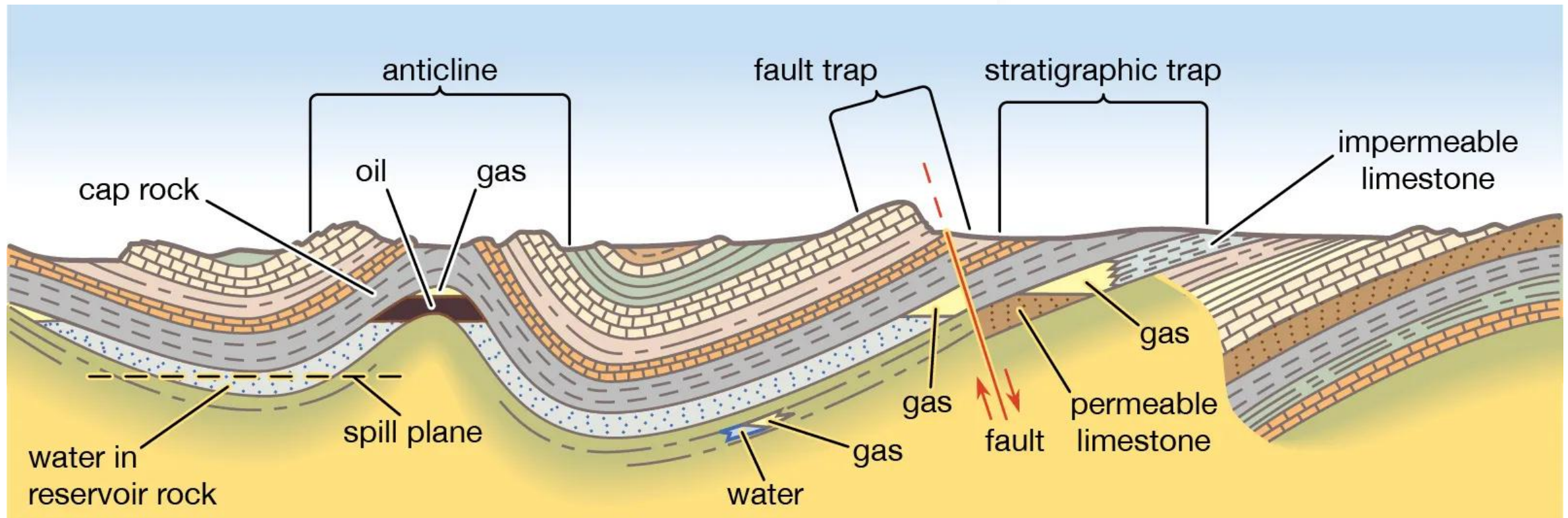
Поклад – це скупчення нафти і/або газу в пастці в межах колектора.

Основні типи пасток:

антиклінальні
тектонічні
стратиграфічні
літологічні

В покладі виділяють:

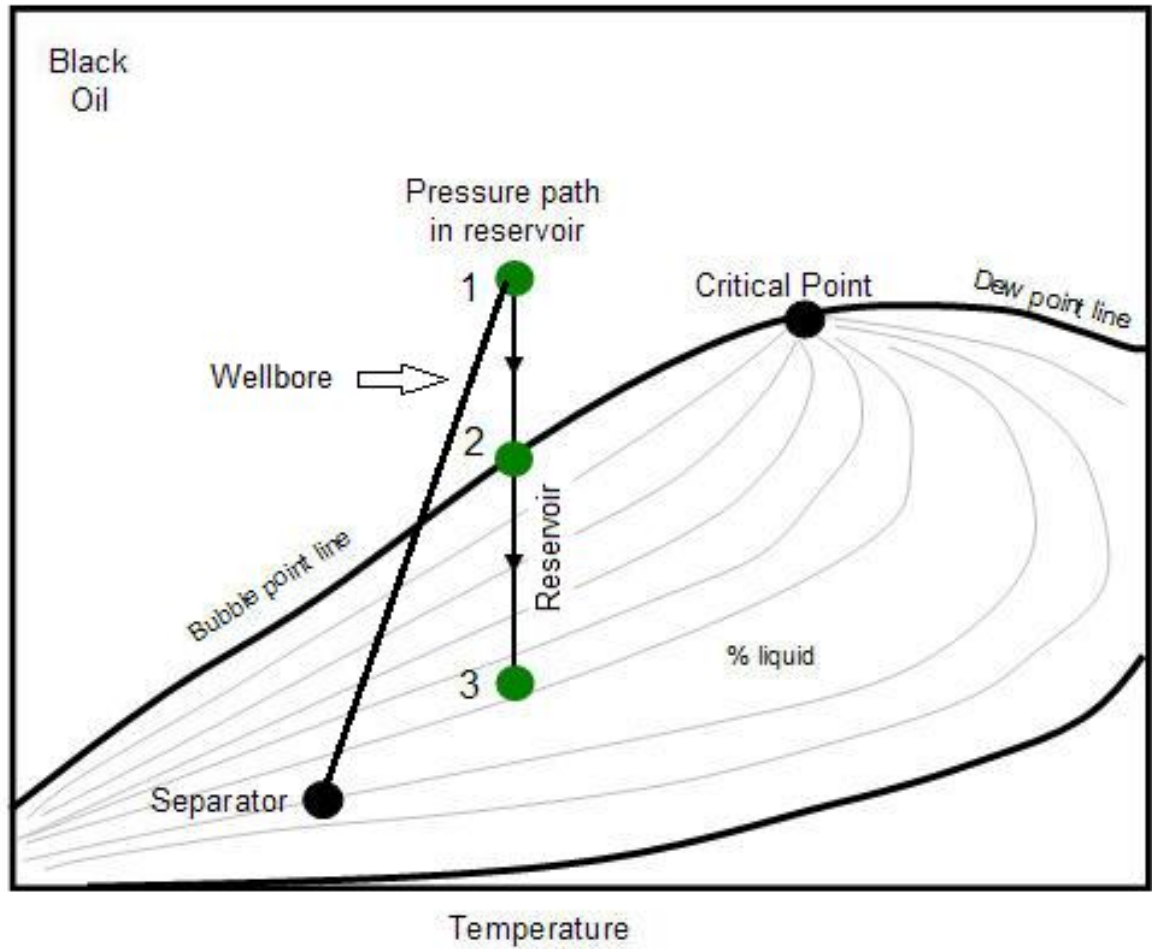
- газову шапку
- нафтову частину
- водоносну зону

Вплив термобаричних умов на фазовий стан

Високі температура і тиск визначають:

- фазовий стан вуглеводнів
- співвідношення газ/нафта

Типові значення для покладів

Параметр	Нафтові поклади	Газові поклади
Глибина	1-4 км	2-6 км
Температура	60-120°C	100-150°C
Тиск	10-40 МПа	20-70 МПа
Фазовий стан	Нафта + газ	Газ + конденсат

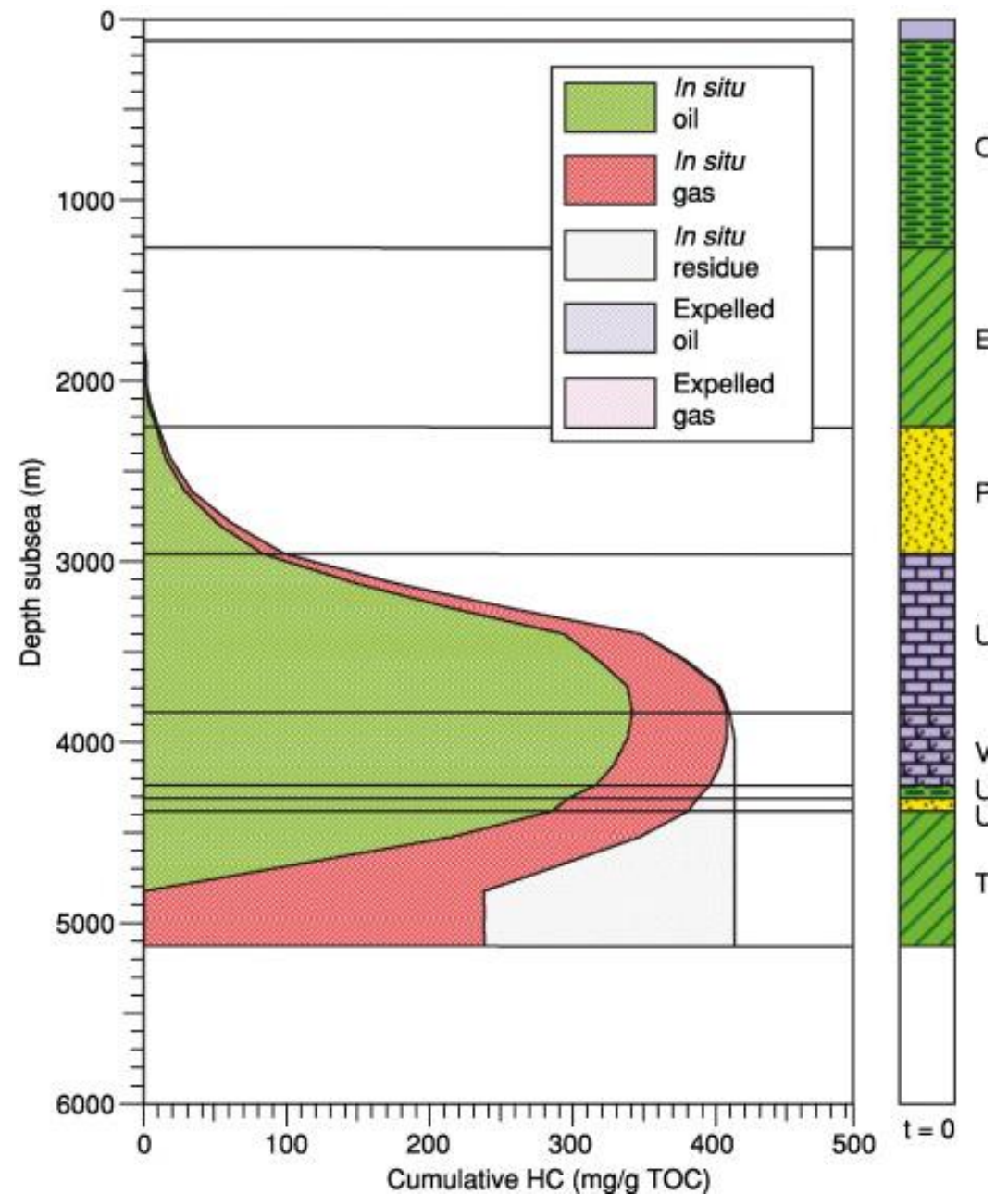
Генезис нафти і газу

Біогенна теорія (основна)

Нафта і газ утворилися з органічної речовини морських мікроорганізмів.

Стадії:

- Осадонакопичення
- Формування керогену
- «Нафтове вікно» (60-120°C)
- Газоутворення (>120°C)

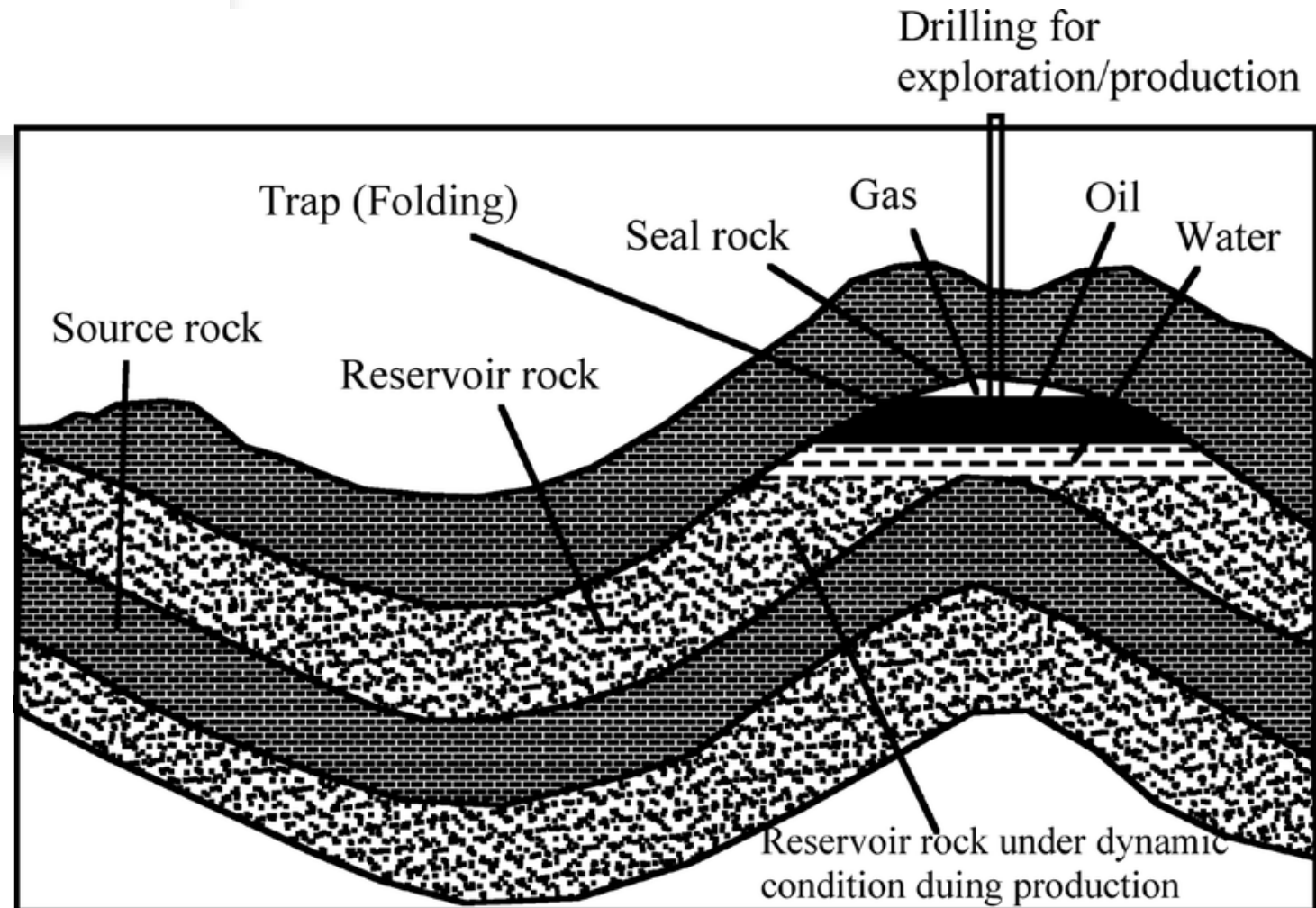
Закономірності формування і розміщення скупчень

Основні закономірності:

- Приуроченість до осадових басейнів
- Наявність материнських порід
- Міграція вуглеводнів у пастки
- Наявність покришки

Головні принципи формування покладів

- Наявність органічної речовини
- Достатня глибина занурення
- Наявність колектора
- Наявність пастки
- Герметичність покришки

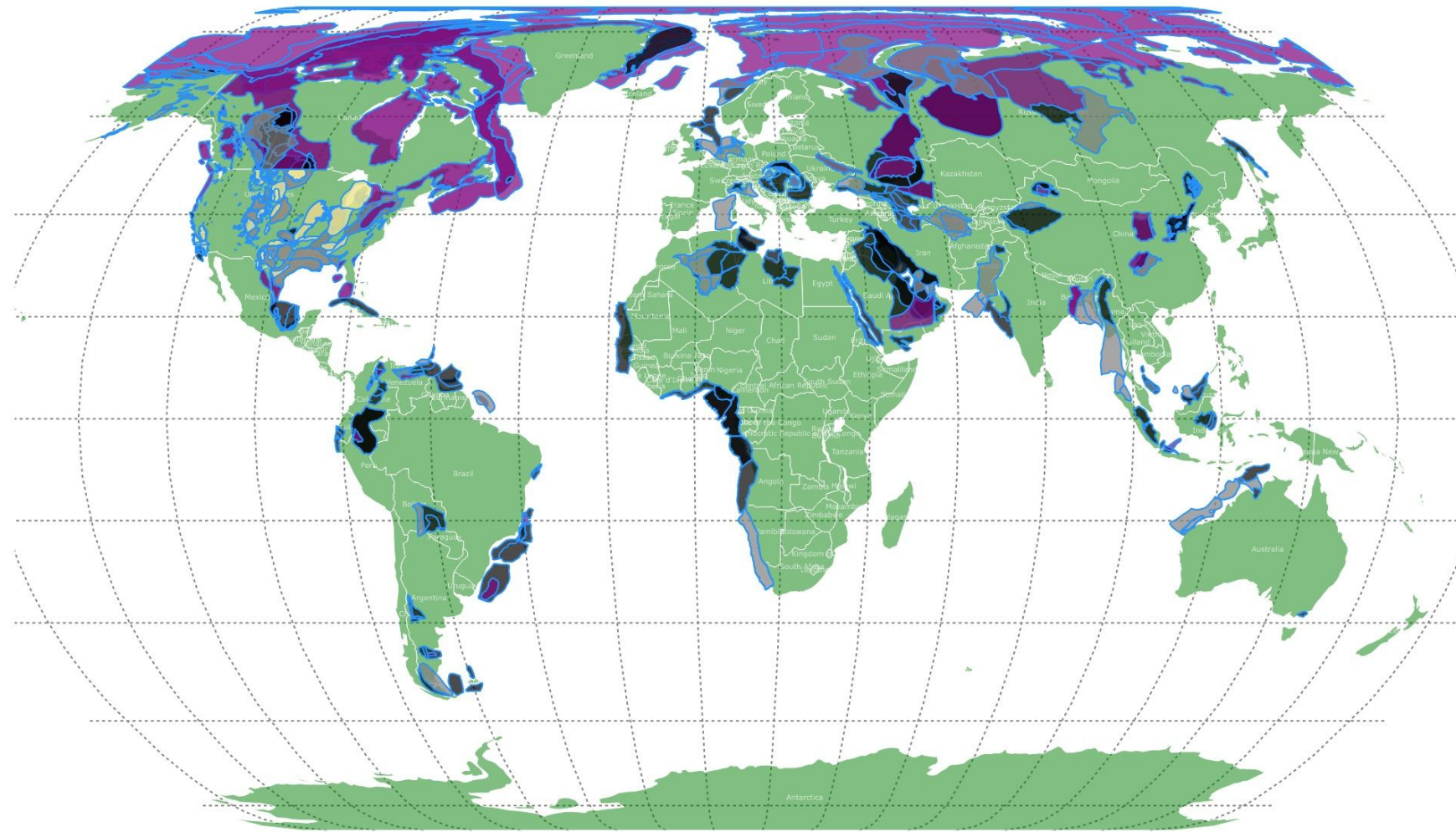
Нафтогазогеологічне районування

Рівні районування:

- нафтогазоносна провінція
- область
- район
- родовище

Базується на:

- тектонічній будові
- стратиграфії

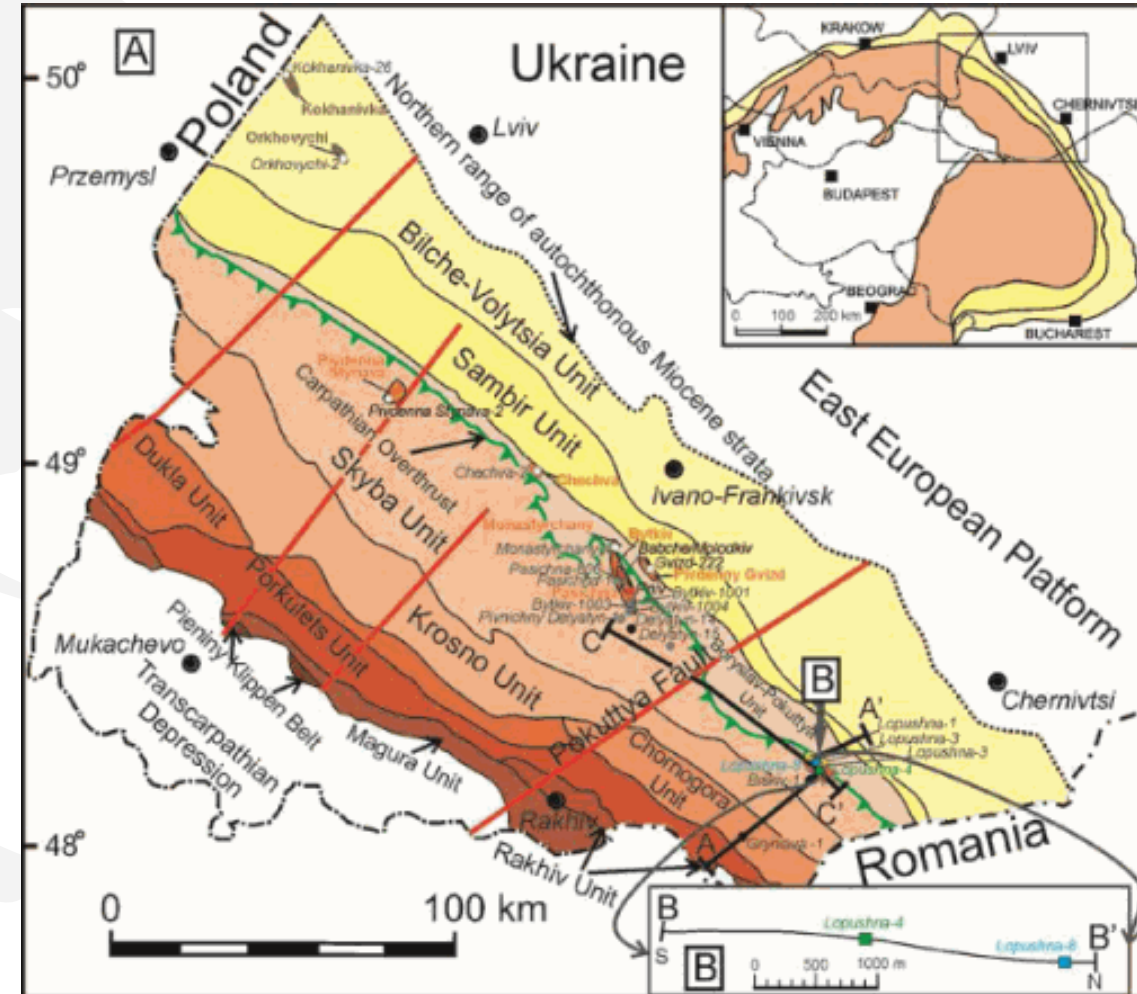
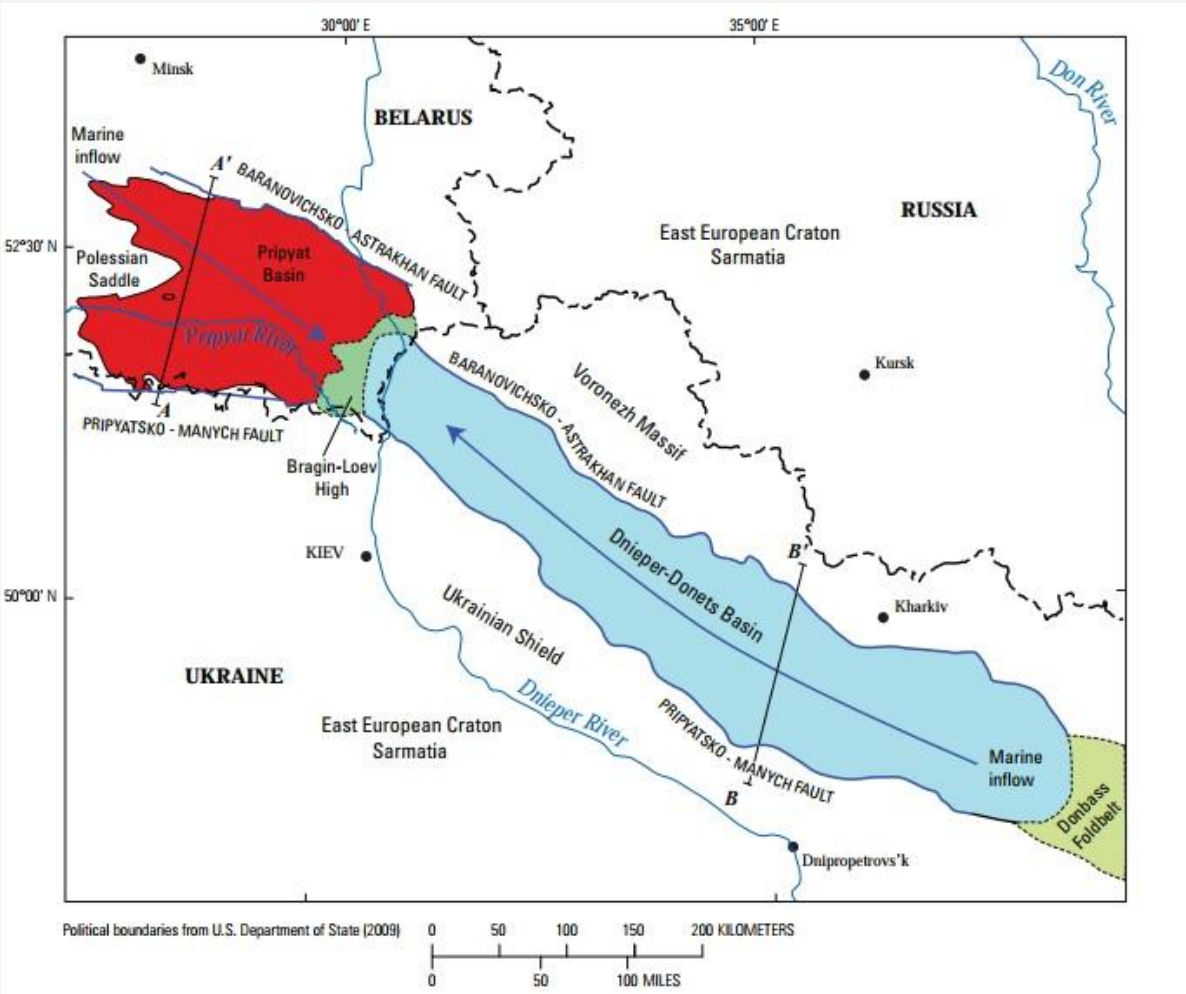

Field Type			
	Oil		Gas
	Oil and Gas		Shale Plays

Нафтогазоносність території України

Основні нафтогазоносні регіони:

- 1 Дніпровсько-Донецька западина: найбільший газоносний регіон.
- 2 Карпатська область: нафта і газ.
- 3 Причорноморсько-Кримська область: шельф Чорного моря – перспективний напрямок.

Висновки

Геологія нафти і газу вивчає закономірності утворення, міграції та накопичення вуглеводнів у земній корі.

Формування родовищ можливе лише за наявності повної нафтогазової системи: материнська порода → міграція → колектор → пастка → покришка.